

FINANCIERING IS EEN HEIKEL PUNT

De uitvoering van het Nationaal Bestuursakkoord Water

Na veel getouwtrek en jarenlang onderhandelen was het afgelopen zomer zover: het Nationaal Bestuursakkoord Water werd ondertekend. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen waren het eens over het delen van de verantwoordelijkheid voor het Nederlandse watersysteem. Als bonus stelde het ministerie van Verkeer en Waterstaat 100 miljoen euro beschikbaar om een snelle start te accommoderen. Maar die 100 miljoen is er nog niet. En hoe staat het met de uitvoering van het akkoord? Het congres 'Het Nationaal Bestuursakkoord Water, van papier naar uitvoering' op 4 december in Rotterdam gaf een genuanceerd antwoord op die vraag.

“Onderweg zullen ongetwijfeld nog moeilijkheden ontstaan”, aldus Anita Wouters, directeur Water van het DG Water. Zo blijft de financiering een heikel punt, zeker als de kosten bij uitvoering hoger blijken te zijn dan berekend. In hoeverre kunnen de lasten stijgen? En hoe gaan we om met de onzekerheden die beleid op lange termijn nu eenmaal met zich meebrengt? Verder moeten de landelijke, generieke kaders vertaald worden naar regionaal maatwerk. Tenslotte is de communicatie heel belangrijk: de technische problemen moeten vertaald worden naar maatschappelijke oplossingen, die moeten aansluiten bij de behoeften van de burgers. Dat mag volgens Wouters niet leiden tot een poldermodel: er moet niet eindeloos gepraat worden, maar men moet aan de slag.

De bezorgdheid over de financiering deelde directeur Rein van der Kluit van de Unie van Waterschappen. Voor de periode tot en met 2007 is een bedrag van 1,3 miljard euro nodig. De waterschappen betalen 680 miljoen euro; 520 miljoen euro moet van de ministeries van LNV, VROM, V&W, de provincies en de gemeenten komen en 100 miljoen euro uit de subsidiepot met betrekking tot wateroverlast. Maar over die 520 miljoen euro van de ministeries, provincies en gemeenten maakt Van der Kluit zich een “heel klein beetje zorgen”. Anita Wouters gaf al aan dat de ministeries creativiteit nodig hebben om aan geld te komen. Van der Kluit hoopte dan ook op heel veel creativiteit. De financiering op de lange termijn (na 2007) is nog onduidelijk: dat hangt mede af van het kabinetsstandpunt over de financierings-

structuur van de waterschappen. Het kabinet zal zich baseren op de uitkomsten van het Interdepartementaal BeleidsOnderzoek (IBO), waarvan de uitkomsten strikt geheim worden gehouden. Begin volgend jaar komt het kabinet met haar standpunt naar buiten.

Dijkgraaf Tiesinga van Waterschap Zuiderzeeland is druk bezig met het opstellen van normen voor de wateropgave. Wat is veilig? De normen gaan bepalen welke maatregelen waar moeten worden genomen en zijn dus erg belangrijk in het bepalen van de wateropgave. In 2006 moeten de normen zijn vastgesteld. Volgens Tiesinga is dat haalbaar. De normen gaan uit van een integraal watersysteem (oppervlakte-, grond- én afvalwater). De normen worden al gaandeweg ontwikkeld en zullen een steeds beter beeld geven van de financiële en hydrologische consequenties. Verder is het mogelijk dat de normen per regio verschillen.

“De normering is een resultaatverplichting om het watersysteem in een bepaalde conditie te brengen. Dat wil niet zeggen dat overstromingen niet meer mogelijk zijn: veiligheid is een inspanningsverplichting, geen resultaatverplichting.” Wel juicht Tiesinga het toe als burgers en bedrijven eventueel extra risico's kunnen verzekeren.

Boeren kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het vinden van ruimte om water te bergen, stelde Rob Hoekstra van het Centrum voor Landbouw en Milieu. Daar moet wel een financiële vergoeding tegenoverstaan, vindt hij. Dat kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld via de aankoop van land door een waterschap, dat het land daar-

na onder voorwaarden weer kan verpachten. Ook kan een waterschap, zoals nu al gebeurt, achteraf een schadevergoeding geven voor het gebruik van grond voor waterberging. Verder kan de schade vooraf afgekocht worden voor een bepaalde periode. Tenslotte kunnen waterschap en boer beheersovereenkomsten sluiten, zoals dat nu al het geval is bij agrarisch natuurbeheer, maar dan toegespitst op water. Na onderzoek in opdracht van Waterschap Vallei & Eem kon Hoekstra ook concrete bedragen noemen. Zo zou aankoop van één hectare grond, gezien over een periode van 30 jaar, 76.000 euro kosten. Een schadevergoeding achteraf zou tussen de 1073 en 11.453 euro per hectare voor 30 jaar bedragen, een aanzienlijk verschil. Hoekstra concludeerde dan ook dat waterberging mogelijk is bij boeren, maar wel onder voorwaarden.

Lodewijk van Nieuwenhuijze van H+N+S Landschapsarchitecten stelde, en niet voor het eerst, dat de zienswijze van landschapsarchitecten en waterbeheerders verschilt. Toch, gezien de ruimtelijke opgave voor de toekomst, zijn deze twee tot elkaar veroordeeld. Om die samenwerking succesvol te maken moet er een gemeenschappelijk kader komen. Een eerste stap in die richting is volgens Van Nieuwenhuijze een waterkaart van Nederland. Die is er niet (meer). In opdracht van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier is Van Nieuwenhuijze bezig met een waterkaart van Texel. Hierop staat het watersysteem aangegeven, zowel kwalitatief als kwantitatief. De kaart is een eerste stap, want volgens de landschapsarchitect moet er meer veranderen. “Zo wordt de wateropgave nog steeds gezien als een vooral technische opgave, terwijl, gezien de omvang, het ook een culturele en ecologische opgave is. De plannen moeten dusdanig zijn, dat de opdrachtgever trots is op zijn project, zoals voor het laatst gebeurde bij de Oosterscheldewerken.” Van Nieuwenhuijze stelde dan ook een cursus ‘opdrachtgeverschap’ voor waterbeheerders voor, waarin de waterbeheerders verder leren kijken dan hun technische neus lang is. ◀

Nieuwe tarieven

Een jaarabonnement op H₂O kost per 1 januari 2004 86 euro. Een abonnement voor het buitenland gaat 114 euro kosten. Een los exemplaar van het vaktijdschrift kost 7 euro.

De bedragen zijn exclusief BTW.